

قصه های هزارگی

نقل افسانه



شماره ۳

نَقْلِ خَيْگینه سَوَدَاگر

یک سَوَدَاگر بُود که فَقَط خَيْگینه سَوَدَا مُوکَد.



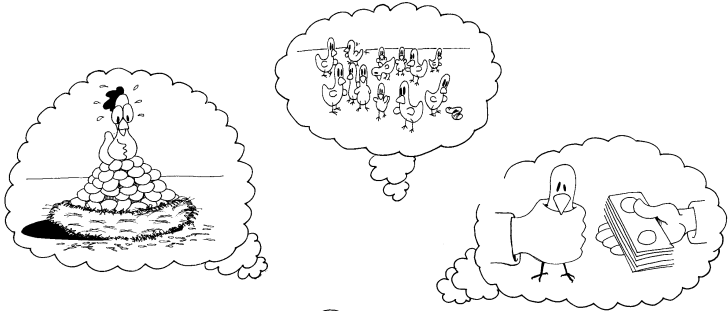
ای آمزی قول ها خَيْگینه جَم مُوکَد. بیچاره، خانه دَ خانه

مورفت در زده ٹک ٹک موكد و خيگينه جم موكد،



ای یک چند دانه خيگينه آمزينجا جم کد. ای یک دانه
قفس دشت، آمزی قفسهای که دمنه شی سودا مودا میله. د
منه ازی قفس خيگينه جم کد و ای ره بُرد. آمیطور
مورفت قد خود خو فکر موكد: ”ولله ای ره بُبرم دتای
خرووی خو بیلم.“ (ای مرتیکه سی دانه خيگينه دشت). او

فِڪر ڪڍ: ”سى دانہ خيگينه ره بٻرُم دَ تاي خُرُوي خُو
 بيلُم، اي سى دانہ چُوچه شُنه . اي سى دانہ چُوچه ره
 بٻرُم سَودا ڪنُم چي قدر پيسه شُنه!

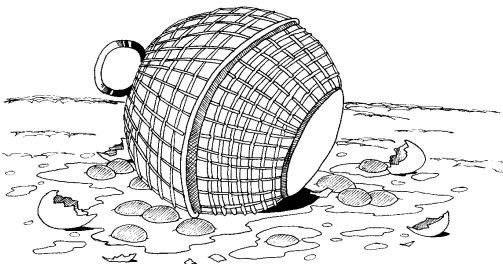


برادر، مردُم آم بايه بگه: ”مره پيسه قرض بدي!“ اي

ره ام دَ بَلِے سَر خُو ایشْتُد، اَمی قَفَسِ خَیْگِیْنِه رِه. ای
 اَمِیْطور دَ راه قد خود خُو خیال پَلَو میزنه. ای اَمِیْطور قد
 خود خُو فِکْر کده مورِه: ”مَرْدُم بایه از مه پَیسه طَلَب کُنِه.
 باز مه سَر خُو رِه اِیْطور کَنم بَگُم: نَمِیْدُم!“



ای که دَ اَمی رِقْم دَزی خیال پَلَو بُوْدِه ای خَیْگِیْنِه از بَلِے
 سَرشی تا موفته. تَمامشی مِیْدِه مِیْدِه موشه. خَیْگِیْنِه
 یِکْدَم تَمام راه رِه می گِیره.



نَقْلِ آجِه و بِلّی ناز دُم دراز

یک آجه یک دانه بز دشت. بزشی ام جلغه شیر بُود. ای آجه هر صبا بزخوره بش مُوكد.



شیرشی ره صبای شیر چای تیار کده مُو خورد. دَ خانِه ازو آجه یک بِلّی ناز دُم دراز ام بُود. یک صبا ای آجه بز خُوره بش کد و دَ بُرو رَفت، قَصد دَشت دَ خانِه قَومای خُوره. وختیکه از خانِه قَومای خُو پَس آماد دید که شیر نییه. جای آسته و جایداد نییه. امو شیر ره بِلّی ناز دُم دراز نوشِ جان کده. ازو بعد ای آجه بسِیَار قارشِی آماد.

شیر ام نَبُود، امُّ صَبَا شیر چای ام نَشُد. وَخْتِ شیر چای ام
خَطَا خورد.

بعد ازو ای آجه بیلچه ره گِرِفْتِه زَد دَ دُم بِلّی ناز.



دُم بِلّی ناز مَنّی شُد. بِلّی ناز داد زَد و فَریاد کد: ”دُم
مَره بیدی!“ آجه گُفت:



”شیر مَره بیدی.“

”دُم مَره بیدی،“

”شیر مَره بیدی،“

”دُم مَره بیدی،“

”شیر مَره بیدی...“

خُلاصه بِلّی ناز دُم دَرِاز گُفت: ”ما شیر تُو ره مِیدُم، تُو دُم

مَرِه بَدِي. " آجِه قَبُول كَد. آجِه كِه قَبُول كَد بِلِي ناز از
 اينجِي حَرَكَت كَدِه رَفَت دَ پيشِ بَز. بَز رِه كُفَت: " امِيم
 روز تُو خُو يِك كار كَنُو بَلَدِه مِه. مَرِه يِك اَندازِه شِير
 بَدِي. "



بَز كُفَت: " خُوب خَيْر بَشِه، تُو بُوَرُو بَلَدِه مِه يِك اَندازِه



بَلِك بِيَرُو تا مِه
 تُو رِه شِير بِيَدُم. "
 ازُو بَعْد بِلِي ناز
 حَرَكَت كَدِه رَفَت دَ
 پيشِ دِرَخْت و دَزُو كُفَت:
 " مَرِه بَلِك بَدِي. "

“درخت گُفت: ”تُو مَرِه آو بَدی. آو بَیرو تا مه بَلگ بُر
 کَنم و توره بَدِم تا که تُو بَزره بَدی تا اُو توره شَیِر
 بَدیه.“ ای اینجی آم سَرگَرِدو شُد، رَفت دَ پِیش دِیغو. و
 دَزُو گُفت: ”مَرِه آو بَدی.“ دِیغو گُفت:



“خو، تُو بورُو دَ پِیش خُرُو از خُرُو بَلدِ مه دُو دانه
 خَیگینه بَیرو که مه توره آو بَدِم.“ بعد ازو ای بِلّی
 رَفت دَ پِیش خُرُو. خُرُو ره گُفت:



آلی! مَرِه یِک دُو

دانه خَیگینه بَدی

که اَمروز مه بَسیار کَریاب شُدَم.“

خُرُو گُفت: ”تُو یک کارِ دیگه کُو بِلدِ مه. بِلدِ مه یک
 کَمی دانه بَیرو تا ما او ره خورده بِلدِ از تُو خِیگینه
 کنم تا او خِیگینه ره تُو بَبری.“ باز ای سرگردو شد،
 از اینجی حرکَت کد رَفَت دَ پیشِ آسیه وو.



آسیه وو ره گُفت که: ”آسیه وو! چی مُوشه که یک کُمک
 بسیار کُتّه بِلدِ مه کنی. یک کَمی دانه مَره بدی.“
 آسیه وو دَ فِکر مَند و گُفت: ”خو، تُو یک کارِ دیگه
 کُو.“ بِلّی گُفت: ”او چی کار آسته؟“ آسیه وو گُفت: ”
 تُو آمینجی بَشی مُوشا ره یک چَند دیر شِکار کُو.“ بِلّی
 قَبُول کد. بِلّی شُرُوع کد دَ شِکار کدو. مُوشا ره گیتِه

کده می‌گرفت، باز اونا ره پاره کده مُوخورد. تا چَند دیر
 پای موش از آسیه خانه مَنطی شُد. ده آسیه خانه که موش
 خلاص شُد آسیه‌وو بسیار خوش شُد. ای ره یک کمی دانه
 دَد. بلی ناز ای دانه ره گِرَفته دَ پیش خُرُو رَفْت. خُرُو ره
 گُفت: "آلی اینه دانه، مَره خِیگینه بدی." خُرُو دانه ره
 خورده خِیگینه دَد. بلی ای خِیگینه ره گِرَفْت دَ پیش
 دیغو رَفْت. دیغو خِیگینه ره گِرَفْت آو دَد. ای آوه گِرَفته دَ
 پیش دِرَخت رَفْت و بلی دِرَخت راس کد. دِرَخت آوه خورد و ای ره
 بَلگ دَد. ای بَلگه گِرَفته آوَرْد دَ پیش بَز. بَز بَلگه خورد و ای
 ره شیر دَد. ای شیر ره گِرَفته آوَرْد دَ پیش آجه. آجه دُم بلی
 نازه پَس دَ خودشی دَد. دُم شی ره که دَد یک دَفعه بلی ناز خوش
 شُد. باز ای بلی ناز شروع کد دَ

تیلو، بَلُونِ راه دَ دُم لَوَلو بازی
 کدو. هی! بَلُونِ راه قیرد میزد
 تیلونِ راه قیرد میزد دُم لَوَلو
 بازی مَوکد. بلی ناز دُم دِرَاز بلی
 ناز دُم دِرَاز، دُم لَوَلو بازی مَوکد.



نَقْلِ كَلِّ بَچَّه

بُود نَبُود بُودگار بُود دَرگِه شی کُوله وار بُود، دَ نان
خوردو تیار بُود دَ کار کدو بيمار بُود. يک کَل بَچَّه بُود
يک مادر دَشت. ای قَد قَبيلَه خُو زِندگی مُوکد. ای کَل
بَچَّه بَسِيار مُفلس و نادار بُود. يک روز ای دَ صَحرا رَفت
پُشتِ خاشه.



بيگا که آمد دَ خانه، آبه شی گُفت: ”بَچَّه مه! امروز قوما

گاو کُشته دَز مو گوشت ریی نَکده. " ای کَل بَچَه بَسِیَار
قارشِی اَمَد و دَ آبه خُو گُفت که "آبی، چی کار کنی؟"
آبه شی گُفت: "وَلله مه خُو نَمُوفامم. هر کار که تُو
بِهتر مُوفامی بُوکُو."

ای کَل بَچَه دَ دُنیا فَقَط یک دانه گاو دَشت. ای اَمُو گاو
خُو ره کُشت و پوست شی ره دَ پُشتِ یک خَر بار کده حَرَکت
کد از خانِه خُو و رَفَت دَ یک شار. دَ اُو شار پوستِ گاو
بَسِیَار قِیَمَت بُوَد. ای پوستِ گاو ره دَ اینجی سَوَدَا کد،
یک مِقدار طِلا گِرِفت. از اینجی اَمَد پَس دَ خانِه خُو و قد
قَوَمای خُو گُفت: "او قوما! دَ فِلائی شار رَفَتُم اِیَقَس پوستِ
گاو قِیَمَت بُوَد که یک پوستِ گاو ره دَدُم اِیَنمی قَس طِلا
مَره دَدَا!" ای قَوَمای شی فَرِیب خورد دَ توره های ازی. قَوَمای
ازی چیزی گاوهای که دَشت از یک سَر کُشت. ای گاوها ره
که کُشت پوستای ازی نا ره پُشتِ خَر بار کد حَرَکت کد و از
کَل بَچَه پُرسان کد: "دَ کُدُم شار بُوَد؟" ای کَل بَچَه

اَدْرَسْ شِي رِه دَدَ كِه دَ فِلَانِه شار. اِي قَوْمَايْ شِي اَمَدَ دَ اِي شار
 هر چي كه پُرسان كد، هر چي كه "پوست پوست" مَوگُفْت،
 مردُمَايْ شار گُفْت: "مَو پوست نَمِيخَرِي. پوست فِرُوش نَدَرِه
 اِي شار." قَوْمَايْ كَل بَچَه گُفْت: "كَل بَچَه مَو رِه بازي
 دَدِه. بِيِيد بوري اُو رِه بُو كُشِي!" قَوْمَايْ شِي كه پَس دَ
 خانِه خُو اَماد، كَل بَچَه گُفْت: "اَبِي! هر وخت كه قوما اَماد
 تُو مَرِه خَبَر كُو كه اونا مَرِه مَو كَشِه!" اَبِه شِي دِيَد كه
 قوما مِييه. اُو گُفْت: "بَچَه، قوما اَماد، دُوتا كُو!"

اِي كَل بَچَه از اِينجِي دُوتا كد. قَوْمَايْ شِي اَماد و خانِه از
 اِي رِه دَر دَد. يَك چَنَد دِير بَعَد اِي كَل بَچَه اَماد دَ جاي خُو،
 اَمِي خَاگِشْتَرِ اَبادِي خُو رِه پُشْتِ خَر بار كد و رَفْت. اَمُو
 مِقْدَار طِلَّا كه دَشْت اُو رِه دَ كُونِ خُورجِي ايشْتِه دَ بَلِه شِي
 خَاگِشْتَرِ پُر كد. پَنج شَش خُورجِي جُور كد اَمِي رَقْم، و رَفْت
 دَ يَك شارِ دِيِگِه.



کَل بَچَّه بَارِ خَرِ خُو رَه اَمُونجی دَ نَزْدِیکِ شَارِ تَا کَد. بَعْضی
 بَچَّه‌های نَادو بُود دَ اُو شَار. اِینَا اَمَاد دَ بَلِے بَارِ اَزی شِشْت
 وِ یِکاشی تِیز زَد. کَل بَچَّه تُو ب کَد گِرِفْت اُو رَه، و گُفْت:
 ” اُو بَرَار، تُو کِه تِیز زَدی بَلِے بَار مِه، چِیزی طِیْلَا کِه
 دَشْتُم تُو تَمَامِ شِی رَه خَاگِشْتَر کَدی!“
 بَاز آتِه اَزی بَچَّه اَمَاد گُفْت کِه، ” تُو طِیْلَا دَشْتی؟“ گُفْت،
 ” اَرِ!“ گُفْت، ” بوری پِیش قاضی!“ اِی هِر دُو پِیش قاضی
 رَفْت شَرِیْعَت کَدو. دَ پُرْسَانِ قاضی اِی کَل بَچَّه گُفْت، ” اَرِ،
 مَا پَنَج شَش خُوْرَجی طِیْلَا دَشْتُم. بَچَّه اَزی اَدَم اَمَاد دَ بَلِے شِی
 تِیز زَد وِ پِک شِی خَاگِشْتَر شُد. اِگِه اِعْتَبَار شُمُو نَمِیْه

ببید بوری سبیل کنی!“ اینا که آماد خورجی ره از سرشی که تکی زد، د کون هر خورجی د تای خاکشتر یک مقدار طلاً بود. کل بچه شریعت ره برد از سزازی آدم. باز شش خورجی طلاً ره ازی آدم گرفته پس حرکت کد آماد د خانه.

د خانه که آماد ای قومای شی جم شد گفت: “ کل بچه از سفر خو آماده. بوری توخ کنی که چیز آورده. ” کل بچه گفت: “ اینه! قوما، آدمه که خدا نکشه بنده کشته نمی تنه. شمو جم شدید آبادی مره در دید. باز مه خاکشتر ازی ره بردم د یک شار که اونطر خاکشتر قیمت بود که فقط یک خورجی خاکشتر یک خورجی طلاً برابر میدد. ”

قومای شی د توره های ازی باز فریب خورد و رفت تمام آبادی های خو ره در دد. آبادی های خو ره که در دد

خاگِشترِ ازی ره دَ پُشتِ خر بار کد و رَفَتِ دَ طَرَفِ ازو شار.
اُونجی که آماد هرچی که داد زد، ”خاگِشتر، خاگِشتر“
مَرْدُمِ ایناره مَسْخَرِه کد، و گُفت: ”ای دیوانه‌ها از کَدَمِ شار
آسته، از کُجا آمده؟ خاگِشتر دَ کُجا سودا موشه؟“

قَومای کَلِ بَچّه گُفت: ”باز کَلِ بَچّه موره بازی دده.“ از
اینجی پَسِ اینا حَرَکَتِ کد آماد دَ خانُه خُو و گُفت: ”بوری
ایم دَفعه هَتَمّا کَلِ بَچّه ره بَکُشی.“ وَخَتیکه اینا
گِرِدوَبَرِ خانِه کَلِ بَچّه ره گِرِفت، ای کَلِ بَچّه دَ یکِ رَقَمِ از
چَنگَلِ از اینا دُوتا کد. اُو که دُوتا کد قَومای شی از پَسِ
ازی دُبل کده ای ره دَ صَحرا رَسَند.

کَلِ بَچّه ره که دَ صَحرا رَسَند، ای پِیشلو و قَومای شی از
پَسِ شی. دَ اُونجی کَلِ بَچّه قد یکِ چیپو رُوو دَ رُوی شُد.
چیپو پُرسان کد که، ”کُجا موری کَلِ بَچّه؟ چی خَبَرِ
آسته؟ چَرا ای قَسِ مودوی؟“

کَلِ بَچّه جواب دَد: ”قَومای مه جَمِ شُدِه مَرِه مَوگِه که، تُو

بیا پادشاه شو دزمو! لیکن مه نمیخایم. اگه تو پادشاهی میخاهی، اینی لباس از مره بپوش و اینمینجی بشی د جای از مه. ما رمه مال تو ره گرفته مورم. " کل بچه لباس خو ره کشید د جان چپو دد و لباس چپو ره خودشی پوشیده رمه از ای ره گرفته رفت. چپو لباس کل بچه ره پوشیده امونجی شیشت.



قومای کل بچه که آماد ای چپو ره خیال کل بچه کد و ای ره گرفته برد د بین دریا اندخت. خودنشی آماد پس خاطر

جَم شُدِه گُفت: ”خو دیگه، کَل بَچّه ره کُشتی اِمَدَفعه.“
(خُلاصه، چِیپو ره کُشت اِینا.)

یک چَند روز بعد کَل بَچّه قد یک بَسِیار کَلان رَمِه مال پَس اَماد .
وَختیکه قَومای شی اُو ره دید دَ بَین خُو گُفت. ”خُدای توبه ، ای
ره خُو مو کُشته بُودی، باز چَطور شُد که ای زنده اِیقَس کَلو مال
آورد؟“ اَماد پُرسان کد: ”اِیقَس رَمِه مال از کُجا کدی؟“ کَل بَچّه
جواب دَد: ”قَوما، خُدا که آدَمه نَکُشه بَنده کُشته نَمی تَنه.
اِینه دیدید، که شُمو مَره پیش کدِید از اِینجی بُردِید دَ صَحرا،
و دَ صَحرا یک جای شُدِه مَره دَ بَین دَریا اَنَدختِید. و خیال کدِید
که مو کَل بَچّه ره کُشتی. (لِیکِن مه نَمَرُدُم) وَختیکه دَ بَین
دَریا رَفَتُم اُونجی اُوقَس مال زیاد بُود که فَقط ما اِینمی قَس جَم
کده آوَرُدُم. دَ دیگای شی وِس مه نَکَشِید.“

ای قَومای شی سُخ شُدِه گُفت: ”بِیا بوری، مو ره اَم دَ اُونجی
بُبر!“ ای کَل بَچّه پیش شُد و قَومای شی از پَس شی رَمِه مال ره ام
گِرِفته اَماد دَ لَب دَریا. اُونجی تَمام ازِینا عکسای مال ره دَ بَین
آو هُوش کد. کَل بَچّه گُفت: ”توخ کنِید که چِیقَس مال زیاد

استه. ” از بَین ازیِنا یک شی خود خُو ره اَنَدخت دَ بَین آو. وختیکه ای نَفَس خُو ره می گِرِفت آو بُوڈ بُوڈ مُوکد. قوماِ شی از کَل بَچّه که پُرسان مُوکد: ”چی شُدِه ای ره؟ چی مُوگه ای؟“ باز کَل بَچّه مُوگُفت: ”اُو مُوگه که بَز بَیْرُم یا گوسپو؟“ خُلاصه، دَمزی شَکل تَمَام قوما خود خُو ره بَین دَریا اَنَدخت.

مشخصات کتاب:

| | |
|-----------|----------------------------------|
| نام کتاب: | نقل افسانه |
| ناشر: | مؤسسه سواد آموزی و فرهنگی هزارگی |
| تاریخ: | ۲۰۱۵ \ ۱۳۹۴ |
| نوبت: | انترنیت (پی دی ایف) |

| | |
|--------------------|---|
| <i>Book Title:</i> | <i>Hazaragi stories told</i> |
| <i>Publisher:</i> | <i>Hazaragi Literacy & Culture Organization</i> |
| <i>Edition:</i> | <i>e-book (pdf)</i> |
| <i>Date:</i> | <i>2015 AD / 1394 AH</i> |

ای قصه د لهجه هزارگی نوشته شده بلده تقویه سواد آموزی..



مؤسسه سواد آموزی و فرهنگی هزارگی